

TEATRIKUU 79

IGIHALJAS
«GISELLE»

SAIMA KRANIGI
DEBÜÜT ROMANTILISES
BALLETIS

Tänavu saab viiskümmend aastat sellest, kui Eestimaa teatripublik tegi esmatutvust «Giselle'iga», vana balletiga, mis jäi läbi aegade mängukavasse ja püsib praegugi nii «Estonia» kui «Vanemuise» repertuaaris. Nüüd muidugi teistsuguses rüüs, teistsuguses versioonis kui 1929. aastal. Praeguste redaktsioonide aluseks öeldakse olevat XIX sajandi 40. aastate J. Perrot'—J. Coralli alg-«Giselle» M. Petipa tööluses.

Tekib küsimus: mis siis teatreid ja publikut selle balleti juurde ikka tagasi toob? Ilmselt on üks mõjuvamaid põhjusi peategelase Giselle'i kuju, see õilis romantiline armastaja, siiruse, hingepuhtuse, ustavuse sümbol.

«Giselle'i» igihaljuses saime kinnitust 1. veebruaril «Estonias», kus nimiosalisena debüteeris Saima Kranig.

«Estoniasse» asus S. Kranig tööle 1970. a. pärast koreograafiakooli lõpetamist. Üheksa teatriaasta jooksul oleme võinud tema saavutuste kontosse kanda «Gajane» Aiša, Julia ja tantsud T. Härmil loonud. Tänu tema kantselile on

jõuda tähelepanuväärse tulemuseni.

... Giselle on balleti I vaatuses vastandina mõnele varem nähtud õhulis-ebamaisele näiivitarlikule osakujundusele S. Kranigil antud maiselt-looduslähedaselt. See on terviklik natuur, kelles on usku headusesse. Giselle-Kranig ei oska teeselda, tema veetlev isikus on vastupandamatu. Nii on arusaadav, miks Albert (Tiit Härm) tema poole pürgib — Giselle'i seltsis muutub ta teistsuguseks, paremaks, loomulikumaks.

Selles vaatuses Giselle'i partiis peituvaid karisid (tantsu ja pantomiimi sidumine, vaatuse lõpp) on peaaegu vältida suudetud. Žestide plastikat on võimalikult hingestada püütud (siiski on veel kasutamata võimalusi) ja surmaeelses stseenis vällditud naturalismi (stseen mõjub praegu küll veidi ettevalmistatult).

Tantsuliste taotluste realiseerimiseks on aga veel kasvuruumi. Kohati lööb nimelt läbi käte mittesoovitud pingutatatus (püüdi on ju pingevabaduse ja loomuliku plastilisuse poole).

ühinud t. deeerid «Estonias», kus nimiosalisena debüteeris Saima Kranig.

«Estoniasse» asus S. Kranig tööle 1970. a. pärast koreograafiakooli lõpetamist. Üheksa teatriaasta jooksul oleme võinud tema saavutuste kontosse kanda «Gajane» Aiša, Julia ja tantsud T. Härmi loominguõhtu kavast, eelkõige aga esinemised V. Tormise—M. Murdmaa «Luigelenus» ja Beethoveni—Seyfferti «Vana teema variatsioonides». Loetelu pole pikk, kuid osatäitmised on veennud meid selles, et tegemist pole päris tavalise reatantsijaga. S. Kranigi puhul võlub tantsulisele kindlusele lisaks tema loomulik graatsia ja naiselikkus.

Vaadates meie kaheteistkümmendat Giselle'i (varem on «Estonias» ja «Vanemuises» meie tantsijannadest seda osa esitanud V. Kuurman, K. Maldutis, V. Otsu, A. Leis, E. Joasoo, H. Puur, J. Poznjak, R. Kozlova, T. Soone, E. Erkina ja L. Sintsova), sai selgeks, et käesolev töö pole olnud tavaline vanasse lavastusse sisseõppimine. Lavakunstnik on tulnud välja oma programmiga, tal on olnud oma «Giselle'i»-kaemus, mille tekkimisele on ilmselt kaasa aidanud E. Jevdokimova külalis-esinemised samas osas ja balletipedagoog O. Majevskaia romantilise balleti kontseptsioon. Nii ei saanud ei Saima Kranig ega tema ballettmeister-pedagoog Olga Majevskaia leppida praeguse «Giselle'i» stiilitusega: romantilist balletti tantsitakse sama moodi kui näiteks «Paquitat» või mõnda teist klassikalises repertuaarist. Kaduma on läinud romantilise stiili õhulisus, hingestatud lendlemine, mis paljuski saavutati käte teistsuguste (kaunistavate) funktsioonidega, teistsuguse koordinaatsiooniga, kui seda näeme tänapäeval.

On hea, et «Estonia» juhtkond, eelkõige peaballettmeister Mai Murdmaa võimaldasid S. Kranigil oma osa ette valmistada just O. Majevskaia juhtimisel. Mõttekaaslus ja juurdlev vaim on aidanud

stseenis väljendatud naturalismis (stseen mõjub praegu küll veidi ettevalmistatult).

Tantsuliste taotluste realiseerimiseks on aga veel kasvuruumi. Kohati lööb nimelt läbi käte mittesoovitud pingutus (püüed on ju pingevabaduse ja loomuliku plastilisuse poole).

Järgmine vaatus seevastu veenab just tantsuliste taotluste läbimõeldusega sisu avamise huvides. Giselle'i ebamaisus on saavutatud tantsulis-plastiliste vahendite abil, kätele on tagasi antud nende funktsioon, need lisavad pehmust, õhulisust. Nüüdses situatsioonis tuleb tantsida hoopis teiste koordinaatsioonireeglite alusel ja S. Kranigil tuleb see meeldejäädvalt välja. Tema Giselle'ist saab tõelise inimliku kiindumuse kujund, ennastunustava armastuse sümbol, mis Alberti ümbritseb nagu kaitsevall, andes ta hommikul inimeste maailmale tagasi inimlikumana, tõsisemana, ennastleidmuna.

S. Kranigi läbimõeldud esinemine suutis etendusse tuua värskust, midagi nagu vabanes tolmukorra alt. Teisedki osatäitjad — Tiit Härm prints Albertina, Aleksander Buldakov metsnikuna, Tatjana Maiste Myrthana — tundusid nagu värskemad. Eriti märgatavalt oli uusi jooni omandanud A. Buldakov.

Paraku ei puudu «Giselle'is», kus teeb kaasa Saima Kranig, ka küsimärgid. On ju ühes etenduses praegu kõrvuti kaks stiili. Osa ette valmistama asudes olid O. Majevskaia ja S. Kranig teadlikud selles, et nii juhtub, aga neil ei olnud teist võimalust kui käesolev, et veenda vajaduses romantilist balletti esitada talle omases stiilis. Nähtu paneb igatahes soovima, et kunagi saaks «Giselle'i» jälgida tõesti romantilise balletina. Eelkõige peaks teater tagama selle, et Saima Kranig saaks «Giselle'i» end kindlasti sisse tantsida, et ta saaks oma kaemuse tüelikut realiseerida.

HEINO AASSALU

TÄNANE TALLINN XV VÕISTLUS FOTO

nr. 17

EESTI NSV RAHVAKUNSTNIK, RIIKLIKU PREEMIA LAUREAAT DIRIGENT NEEME JÄRVI.

VALERI BAGROV

Saima Kranig (Giselle) ja Tiit Härm (Albert).

Gunnar Vaidla foto

RÜTMOPLASTIKAÕHTUD

Noorsooteatri väikeses saalis (Lai t. 23) on märtsikuu kahel esimesel laupäeval, 3. ja 10. märtsil kell 20 rütmoplastikaõhtu. Esimese osa liikumise on seatud O. Messiaeni seitsmele orelimeditatsioonile üheksast. Vahele kõlab Andres Ehini luulet Reet Valgemaal. Seejärel kõlavad A.

Pärdi «Modus» ja G. Ligeti «Avantüürid». Esineb Tombi-nimelise Kultuuripalee rütmoplastikarühm.

REET KUDU

